

3. Deklinace - substantiva

- Sg. 1. různé koncovky
 - 2. –is
- Pl. 1. –es, -a, ia
 - 2. – um, ium
- Kdy použiji které koncovky?

substantiva rozřad'te podle typu jejich skloňování.

Termíny jsou v různých pádech a číslech

.articulationes, pelvis, ganglia, rotator,
stomachos, ungues, cor, septorum, diametri,
vesicae, radicis, cochlearis, coxarum, omos,
maxilla, cola, hepatis, vulnus, ventriculus,
ossa, canalium, organa, vasa, raphe, partes

.Vena, systole, diabetes

.Musculus, cancer, nephros

septum, colon

.Pulmo, auris

corpus, rete

ADJEKTIVA 3. DEKLINACE

- **Trojvýchodná: acer, acris, acre**
- **Dvojvýchodná: brevis (M,F), breve**
- **Jednovýchodná: simplex**
 - Končí na sykavku –x, -(n)s
 - genitivní kmen odlišný od nominativu (simplicis)

Skloňování

- Adjektiva 3. deklinace se skloňují podle i-kmenových vzorů 3. deklinace

SKLOŇOVÁNÍ

- Gen. Pl.: - ium (vzor auris)
- Nom., akuz., vok. Pl. N.: -ia
(vzor rete)
- Abl. Sg.: -í (změna X aure)

3-východná

1. p. sg. Dolor acer Febris acris Venenum acre	1. p. pl. Dolores acres Febres acres Venena acria
2. p. sg. Doloris acris Febris acris Veneni acris	2. p. pl. Dolorum acrium Febrium acrium Venenorum acrium

2- východná

1. p. sg. Margo nasalis Crista nasalis Os nasale	1. p. pl. Margines nasales Cristae nasales Ossa nasalia
2. p. sg. Marginis nasalis Cristae nasalis Ossis nasalis	2. p. pl. Marginum nasalium Cristarum nasalium Ossium nasalium

1-východná

1. p. sg. Lobulus simplex Articulatio simplex Crus simplex	1. p. pl. Lobuli simplices Articulationes simplices Crura simplicia
2. p. sg. Lobuli simplicis Articulationis simplicis Cruris simplicis	2. p. pl. Lobulorum simplicium Articulationum simplicium Crurum simplicium

	Singulár	plurál
1.	Acer, acris, acre Nasalis, nasale simplex	Acres, acria Nasales, nasalia Simplices, simplicia
2.	Acris Nasalis Simplicis	Acrium Nasalium Simplicium
4.	Acrem, acre Nasalem, nasale Simplicem, simplex	Acres, acria Nasales, nasalia Simplices, simplicia
6.	Acrí Nasalí Simplicí	Acribus Nasalibus simplicisibus

Skloňování souhláskových kmenů adjektiv 3. deklinace?

- Jedná se o stupňovaná přídavná jména
 - Komparativ (2. stupeň) zakončený – ior, ius
 - Superior, superius
 - Inferior, inferius
 - Latior, latius
 - Acrior, acrius
 - Nasalior, nasalius – nesmysl
 - Simplicior, simplicius

Stupňování přídavných jmen

- 3. stupně – pozitiv, komparativ, superlativ
- Tvoření třemi způsoby
 - pravidelně, opisem, nepravidelně
- Viz angličtina
- 1) –er, –(e)st
 - 2) more, the most;
 - 3) good, better, the best

2. st. Komparativ

- Genitivní kmen + koncovky –ior (M,F), -ius (N)
- Komparativ všech adj. je tedy dvojvýchodný
- Všechny komparativy se skloňují podle 3. deklinace, včetně komparativů utvořených od adj. 1. a 2. deklinace!
- Vzory pulmo (M,F), corpus (N), tzn. Souhláskové kmeny

Tvoření 2. stupně

- 1. p. sg. – ior, -ius
- 2. p. sg. – ioris

- 1. p. pl. – ior-es, -ior-a
- 2. p. pl. – ior-um

Nom. Sg. Pozitivu	Gen. Sg.	Nom. Sg. komparativu
<p>Longus, a, um</p> <p>Pulcher, chra, chrum</p> <p>Acer, acris, acre</p> <p>Brevis, e</p> <p>simplex</p>	<p>Long-í</p> <p>Pulchr-í</p> <p>Acr-is</p> <p>Brev-is</p> <p>Simplic-is</p>	<p>Long-ior, long-ius</p> <p>Pulchr-ior, pulchr-ius</p> <p>Acr-ior, acr-ius</p> <p>Brev-ior, brev-ius</p> <p>Simplic-ior</p> <p>Simplic-ius</p>

	Sg. M,F	Sg. N	Pl. M,F	Pl. N
1.	Long-ior	Long-ius	Long-ior- és	Long-ior-a
2.	Long-ior- is	Long-ior- is	Long-ior- um	Long-ior- um
4.	Long-ior- em	Long-ius	Long-ior- és	Long-ior-a
6.	Long-ior-e	Long-ior-e	Long-ior- ibus	Long-ior- ibus

3. st. superlativ

- Gen. Kmen + koncovky
 - issimus, - issima, -issimum
- Zakončen –us,a,um – adj. 1. a 2. deklinace
- Skloňování dle příslušných vzorů: véna, musculus, cerebrum

Skloňování

Nom. Sg. Pozitivu	Gen. Sg.	Nom. Sg. superlativu
Longus, a, um	Long-í	Long-issimus, a, um
Brevis, e	Brev-is	Brev-issimus, a, um
simplex	Simplic-is	Simplic-issimus, a, um

Přeložte

- Sval, krátký, kratší nejkratší
- Poranění svalu ...
- Jed prudký, prudší, nejprudší
- Dávka jedu ...
- Řezná rána hluboká, hlubší, nejhlubší
- Léčba řezné hluboké ... rány
- Voda čistá, čistší, nejčistší
- Častý, častější, velmi častý vřed
- Čerstvé ... poranění dlouhého... svalu

Neuplné stupňování

- **Anterior, anteriorus**
- **Posterior, posterius** – postremus, a, um
- **Inferior, inferius** – infimus, a, um
- **Superior, superius** – supremus, a, um
- **Interior, interius** – intimus, a, um

Nepravidelné stupňování

- Nepravidelně se stupňují tato adjektiva:
 - **magnus**, **parvus**, bonus, malus, multus

Nepravidelné stupňování

1.	Magnus, a, um Parvus, a, um	Maior, majus Minor, minus	Maximus, a, um Minimus, a, um
2.	Magní Parví	Maioris Minoris	Maximí Minimí

Překlad

- Pozor při překladu Č-L na termíny malý/menší – velký/větší
- Komparativy v latinském názvosloví používáme, když se tatáž anatomická struktura vyskytuje v „protikladném“ postavení
- MALÉ patrové otvory – foramina palatina MINORA (doslova „menší“)
- VELKÝ krevní oběh – circulatio sanguinis MAJOR

Přeložte

- Horní končetina, dolní končetina
- Horní dutá žíla
- Široký sval zádoový
- Hluboký malý skalní nerv
- Maximální – minimální dávka
- Malíček
- Přední a zadní část

Odvozování latinských adjektiv

- Latinské adjektivum s významem příslušnosti nebo vztahu k určité anatomicke struktuře se nejčastěji tvoří příponami *-ālis*, *-āle*, resp. *-āris*, *-āre*
- Tvorba: gen. kmen daného substantiva + koncovka *-ālis*, *-āle*; *-āris*, *-āre* (předchází L)
- Výsledek = dvojnáchodné adj. 3. deklinace

Utvořte od substantiv adjektiva

- Cranium – cranialis, e
- Latus
- Ulna
- Abdomen
- Nasus
- Frons
- Caput
- Dens
- Vertebra
- Cervix
- uterus

Přeložte

- Nervy lebky – lebeční nervy
- Obratle krku a hrudníku – krční a hrudní obratle
- Nosní přepážka – přepážka nosu
- Kořen zubu – zubní kořen
- Břišní oblast – oblast břicha

Odvozování řeckých adjektiv

- Řecká adjektiva s významem vztahu nebo příslušnosti se nejčastěji tvoří příponami *-icus, -ica, -icum* nebo *-eus, -ea, -eum*
- Tvorba: gen. kmen daného substantiva
+ koncovka *-icus, -ica, -icum*
-eus, -ea, -eum
- Výsledek: trojvýchodné adjektivum skloňované podle 1. a 2. deklinace

Příklady

- Hepar, hepat-is - hepaticus, a, um
- Larynx, laryng-is - laryngeus, a, um